

Genç Sporcu Takım Sargınlığı Ölçeği'nin (GSTSÖ) Psikometrik Özellikleri: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Psychometric Properties of the Youth Sport Environment Questionnaire (YSEQ): Validity and Reliability Study

Araştırma Makalesi

'Umut SEZER, 'Serdar KOCAEKŞİ
1 Anadolu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

öz

Bu çalışmanın amacı, Genç Sporcu Takım Sargınlığı Ölçeği'nin (GSTSÖ) (Youth Sport Environment Questionnaire) Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesidir. GSTSÖ, genç sporcuların takım sargınlığı algılarını değerlendirmek üzere geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Çalışmaya futbol, basketbol ve voleybol takım sporlarında mücadele eden 70 kadın (\bar{x} : 14.70±1.09) ve 180 erkek (\bar{x} : 15.41±1.15) olmak üzere 250 genç sporcu (\bar{x} : 15.10±1.16) katılmıştır. GSTSÖ, 9'lu likert tipinde değerlendirilen, 2 alt boyut (sosyal sargınlık, görev sargınlığı) ve 18 maddeden oluşmaktadır. Verilerin analizinde, doğrulayıcı faktör analizi (DFA), Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları, Ortalama Açıklanan Varyans (AVE) değeri ve Birleşik Güvenirlik (CR) katsayısı kullanılmıştır. Ölçeğin dilsel eşdeğerliği ve okunabilirlik düzeyi incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin bulgular, orijinal ölçekteki iki faktörlü yapıyı destekler niteliktedir ($\chi^2/sd=2.36$, RMSEA=0.074, SRMR=0.06, NNFI=0.909, GFI=0.893,

ABSTRACT

The purpose of this study was to adapt into Turkish and examine the psychometric properties of the Turkish version of the Youth Sport Environment Questionnaire (YSEQ). The YSEQ is designed to assess youth athletes' perceptions of team cohesion. A total of 250 youth athletes (\bar{x} : 15.10±1.16) from a variety of team sports (football, basketball and volleyball), 70 female (\bar{x} : 14.70±1.09) and 180 male (\bar{x} : 15.41±1.15) participated in this study. The YSEQ consists of 18 items that are scored on 9-point Likert scale and two subscales (social cohesion and task cohesion). Confirmatory factor analysis (CFA), Cronbach's Alpha, Corrected item-total correlations, Average Variance Extracted (AVE) and Composite Reliability (CR) were used to test validity and reliability of the scale. Linguistic equivalence and readability of the YSEQ were examined. Results of the CFA provided support the hypothesized two-factor structure as in the original YSEQ ($\chi^2/sd=2.36$, RMSEA=0.074, SRMR=0.06, NNFI=0.909, GFI=0.893, CFI=0.923). The YSEQ yield-

CFI=0.923). Ölçeğe ilişkin iç tutarlık düzeyinin yüksek (Cronbach's $\alpha > .87$), yakınsak ve ayrışım geçerliklerinin yeterli düzeyde olduğu ortaya çıkmış, dilsel eşdeğerliği sağladığı görülmüştür. Sonuç olarak, GSTSÖ'nün, genç sporcuların takım sargınlığı algılarını değerlendirmek üzere, orijinal ölçekteki gibi iyi ve yeterli düzeyde psikometrik özelliklere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Takım sargınlığı, Genç sporcular

Key Words

Team cohesion, Youth athletes

GİRİŞ

Grup sargınlığı kavramı, spor bilimleri alanında sıklıkla araştırma konusu olan ve spor psikologlarının yanı sıra sosyal psikoloji alanındaki uzmanların da (Gill, 1986; Bollen ve Hoyle, 1990) belirttiği üzere grup ile ilgili süreçler göz önüne alındığında en önemli grup özelliklerinden biridir. Bir başka ifadeyle, takım dinamiklerini üzerinde çeşitli etkiler yaratan ve grup süreçlerini pekiştirme özelliği ile yüksek işlevli grupların gelişimi ve bu gelişimin sürekliliğini koruyan bir mekanizmadır (Mohiyeddini ve LeBlanc, 2013).

Sargınlık kelimesinin anlamı sezgisel olarak değerlendirildiğinde yani sözlük anlamı dâhilinde düşünüldüğünde "*ayrılmamak, birliktelik, bütünlük*" gibi anlamlara gelmektedir. Carron, Widmeyer ve Brawley (1985), spor ve egzersiz psikolojisi alanında sargınlık üzerine yapılan en sistematik araştırmaları yürüten uzmanlar olmakla birlikte, sargınlık olgusunu kavramsal ve kuramsal bir çerçeve ortaya koyarak incelemeye çalışmışlardır. Carron (1982) sargınlık kavramını, "*amaç ve hedeflerin peşindeyken grubun bir bütün halinde ve birlikte kalma eğiliminde yansıyan, dinamik bir süreç*" olarak tanımlamış (Carron, 1982; Carron ve diğ., 1998; Gill, 2000; Eys ve diğ., 2015), sonrasında sargınlık kavramının tanımı içerisinde duygusal bir boyutun da olması gerektiği düşünüldüğünden tanım, "*araçsal hedeflerin ve/veya üyelerin duygusal gereksinimlerinin tatmini peşindeyken grubun bir bütün halinde ve birlikte kalma eğiliminde yansıyan, dinamik bir süreç*" olarak yeniden düzenlenmiştir (Carron ve diğ., 1998; Loughhead ve Bloom, 2013).

ed high internal consistency (Cronbach's $\alpha > .87$), adequate test results in convergent and discriminant validity, and achieved linguistic equivalence. In conclusion, the Turkish version of the YSEQ retains good and adequate psychometric properties of the original scale in assessing perceptions of team cohesion in youth sport.

Genç sporcu grupları üzerinde gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde, spor psikologları ve sosyal bilimcilerin takım sargınlığına yönelik gitgide daha fazla araştırma yapma ihtiyacı hissettikleri dikkat çekmektedir (Senécal ve diğ., 2008; Bruner ve Spink, 2007; Bosselut ve diğ., 2012; Paradis ve Loughhead, 2012; Eys ve diğ., 2013). Gençlik spor deneyimleri bireylere fiziksel gelişimin yanı sıra bilişsel, duygusal ve sosyal anlamda da kendini aşma fırsatları tanımaktadır. Bu noktada uzmanlar, gençleri mümkün olduğu kadar spora katılım bağlamında teşvik ederek genç gruplara yönelik bu gelişim mekanizmalarını maksimize etmeye çalışmaktadırlar (Wood, 2008). Özellikle genç sporcularda spora katılım ile birlikte takımdaki diğer sporcularla yakın bir bağlılık geliştirme çabası söz konusudur. Bu yakın bağlılık, gençlerin spora katılım motivasyonunu arttıran belirgin bir unsur halini almaktadır. Bu yakın bağlılık kapsamında ortaya çıkan grup özelliklerinden biri olan sargınlık, alanyazında genel itibari ile yetişkinlerin dâhil olduğu gruplar (18 - 30 yaş aralığı) bağlamında incelenmiş, sargınlığın kavramsal boyutuna yönelik tartışmalar ise yine yetişkinler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu durumda ortaya çıkan önemli bir varsayım söz konusudur; sargınlığı ölçmek üzere geliştirilen ölçme araçları, sadece geliştirildiği hedef yaş aralığına değil aynı zamanda diğer yaş gruplarına da uygulanabilir durumdadır. Rubin ve diğerlerinin (2006), çocukların büyümeleri ile arkadaşlık anlayışlarında değişimler gerçekleşeceğini ve akran deneyimlerinin çeşitlenip karmaşık bir hal alacağını

öne sürmektedirler. Bu sebeple grup düzeyinde, sarginlığın gençlerde ve yetişkinlerde farklı şekillerde algılanacağı ifade edilirken, sarginlığı ölçmek üzere geliştirilen envanterlerin farklı yaş gruplarında geçerli bir faktöriyel yapı sunmadığı öne sürülmüştür (Schutz ve diğ., 1994).

Alanyazın incelendiğinde, genç sporcu grupları üzerinde gerçekleştirilen kısıtlı sayıda sarginlık araştırmasının olduğu görülmektedir. Schutz ve diğerleri (1994) tarafından Grup Sarginlığı Envanteri'nin (Carron ve diğ., 1985) faktör geçerliliğini sınamak amacıyla liselerde öğrenim gören genç sporcular üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, GSE'nin ilgili örneklem için yeterli düzeyde faktöriyel bir yapı sunmadığını ve örneklemden toplanan verilerin GSE'nin dört faktörlü yapısını desteklemediğini belirtmişlerdir. Bu noktada Eys ve diğerleri (2009) tarafından genç sporcu gruplarına yönelik geçerli, güvenilir ve amacına uygun bir sarginlık ölçeği geliştirilmiştir. Genç Sporcu Takım Sarginlığı Ölçeği (*Youth Sport Environment Questionnaire*) olarak adlandırılan bu ölçek içerisinde görev sarginlığı ve sosyal sarginlık olmak üzere iki faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Sosyal sarginlık, bir gruptaki sosyal etkileşimleri geliştirmek ve bu etkileşimlerin sürekliliğini sağlamak üzere etkin motivasyon düzeyi olarak ifade edilebilir (Carless ve De Paola, 2000). Sarginlığın sosyal yönü, takım içindeki sporcuların birbirleriyle kurmuş oldukları güçlü ilişkiler ve bu ilişkiler neticesinde destek, cesaretlendirme ve kabul görme gibi sosyal etkileşimlerde bulunmaları ile oluşmaktadır (Pescosolido ve Saavedra, 2012). Görev sarginlığı ise grubun hedef ve amaçlarını gerçekleştirmek üzere gruptaki bireylerin edindiği genel yönelimi ifade etmektedir (Jenkins ve Alderman, 2011). Bu genel yönelim, bireylerin, grubun amaç ve hedeflerine yönelik yakınlık, bağlılık ve benzerlik algıları doğrultusunda ortaya çıkmaktadır (Paradis ve Loughhead, 2010).

Bu araştırma kapsamında, Eys ve diğerleri (2009) tarafından geliştirilen Genç Sporcu Takım Sarginlığı Ölçeği Türkçeye uyarlanarak, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Örneklem

Araştırmaya Eskişehir ilinde ikamet eden, genç yaş kategorisinde futbol, basketbol ve voleybol gibi takım sporlarıyla uğraşmakta olan 180 erkek (\bar{x} : 15.41±1.15) ve 70 kadın (\bar{x} : 14.70±1.09) sporcu olmak üzere 250 genç sporcu (\bar{x} : 15.10±1.16) katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Genç Sporcu Takım Sarginlığı Ölçeği (GSTSÖ)

Bu araştırmada, genç sporcuların takım sarginlığı düzeylerini değerlendirmek üzere Eys ve diğ. (2009) tarafından geliştirilen Genç Sporcu Takım Sarginlığı Ölçeği (*Youth Sport Environment Questionnaire*) kullanılmıştır. GSTSÖ, genç sporcuların takım sarginlığı düzeylerini görev ve sosyal boyut olmak üzere iki boyut bağlamında değerlendirmektedir. Ölçek, görev ve sosyal boyutlarında yer alan sekizer madde ve geçersiz yanıtları belirlemek üzere aldatici 2 olumsuz madde olmak üzere 18 maddeden oluşmaktadır. GSTSÖ, dokuzlu likert tipinde bir ölçektir(1-Hiç katılmıyorum, 9-Kesinlikle Katılıyorum) ve puanlaması ölçeğin alt boyutlarını oluşturan maddelerin toplanması ile yapılmaktadır.

Çeviri Aşaması

GSTSÖ'nün çeviri aşamasında, Brislin (1986)'in, çeviri-geri çeviri yöntemine ilişkin olarak önerdiği çeviri adımları izlenmiştir. Ölçeğin orijinal İngilizce formu, spor bilimleri alanından akademik düzeyde İngilizce yetkinliğine sahip üç akademisyen ve dil bilimleri alanında uzman iki akademisyene gönderilerek Türkçe'ye çevrilmiştir. Beş uzmandan temin edilen Türkçe çeviriler, değerlendirilerek tek bir form haline getirilmiştir. Türkçe'ye çevrilen ölçeğin geri çevirisi dil bilimleri alanından üç farklı uzmana yaptırılmış ve bu işlemde sonra elde edilen İngilizce maddeler orijinal ölçek maddeleri ile karşılaştırılarak olası hatalar ve farklılıklar belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra elde edilen birbirleriyle aynı çeviriler, Türkçe ölçeğe son halini vermiştir. GSTSÖ'nün elde edilen Türkçe formu, spor

psikolojisi alanından üç akademisyene gönderilerek uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü dikkate alınarak hatalar ve farklılıklar giderilmiş ve ardından orijinal ölçek ile Türkçe ölçek arasındaki uyum bir kez daha kontrol edilmiştir. Bu aşamadan sonra ortaya çıkan GSTSÖ'nün nihai Türkçe formu, Türkçe alanında yetkinliğe sahip bir uzmana gönderilerek ölçekteki cümlelerin dil bilgisi kontrolleri yapılmıştır.

Dil bilgisi kontrollerinin ardından ölçeğin okunabilirliği değerlendirilmiştir. Ateşman (1997) okunabilirliği, okuyan kişi tarafından bir metnin kolay ya da güç anlaşılması olarak ifade etmiştir. Ölçeğin okunabilirliğini değerlendirmek üzere Flesch tarafından geliştirilen ve Türkçe için uyarlamasını Ateşman'ın yaptığı okunabilirlik formülü kullanılmıştır. Sözcük ve cümle uzunluklarını temel alan bir yaklaşımla geliştirilen formülün uygulanması sonucunda elde edilen okunabilirlik sayısı, 1-29: çok zor, 30-49: zor, 50-69: orta güçlükte, 70-89: kolay ve 90-100: çok kolay şeklinde değerlendirilmektedir. Formülün uygulanışı şu şekildedir (Ateşman, 1997):

$$\text{Okunabilirlik} = 198.825 - 40.175 * A - 2.610 * B$$

A=Ortalama kelime uzunluğu

B=Ortalama cümle uzunluğu

Bu formüle göre gerekli hesaplamalar yapıldığında, GSTSÖ'nin okunabilirlik sayısı **56.632** çıkmaktadır. Bu sonuca göre ölçeğe ilişkin okunabilirlik düzeyi orta güçlükte olarak değerlendirilmektedir.

Verilerin Toplanması

Genç sporcuların takım sargınlığı ve kolektif yeterlik inançlarının incelendiği bu çalışmanın evren ve örneklemini 18 yaşın altındaki sporcular oluşturmaktadır. Çalışmanın katılımcıları olarak genç bireyler belirlenmiş olduğundan aile ve antrenörden izin alma yoluna gidilmiştir. Dolayısıyla velilere ve antrenörlere Veli Onay Formu gönderilerek araştırmaya katılımların gönüllülük esasıyla gerçekleşmesi sağlanmıştır. Uygulamaların gerçekleştirilmesi adına her takım

düzeyinde bir antrenman günü belirlenirken, uygulamalar ilgili antrenman günlerinde antrenman öncesinde gerçekleştirilmiştir. Veriler yarıyıl tatili ve yarıyıl tatilinin bitiminde toplanmıştır. Uygulama araştırmacının kendisi tarafından gerçekleştirilirken, uygulama öncesinde katılımcılara araştırmanın amacı ve önemine ilişkin bilgi verilmiş, araştırmada kullanılan ölçme araçları tanıtılmış ve gönüllük esası gereği araştırmaya katılmak istemediğini bildiren sporcular araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Verilerin Analizi

Bu çalışma kapsamında elde edilen veriler betimleyici istatistikler, doğrulayıcı faktör analizi (DFA), düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları, Ortalama Açıklanan Varyans (AVE) değeri ve Birleşik Güvenirlik (CR) katsayısı yöntemlerinden yararlanılarak analiz edilmiştir. Analizler için SPSS 22 ve AMOS 23 istatistik programları kullanılmıştır.

Model-veri uyumunu test etmek üzere DFA gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracı içerisinde yer alan maddelerin ayırt edicilik düzeyleri düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları yöntemi ile elde edilirken, ölçeğin iç tutarlılığı için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ölçme aracına ilişkin yakınsak ve ayrışım geçerliklerinin test edilmesinde Ortalama Açıklanan Varyans (AVE) değeri ve Birleşik Güvenirlik (CR) katsayısı kullanılmıştır.

BULGULAR

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

GSTSÖ'nin yapısal geçerliliğini sınamak ve desteklemek üzere doğrulayıcı faktör analizinden (DFA) yararlanılmıştır. DFA, ölçek yapısına ilişkin çeşitli hipotezleri ve verilerin elde edilen faktörlerle uyuşup uyuşmadığını test etmek üzere kullanılan bir faktör analizi tekniğidir (Field, 2009). DFA neticesinde ortaya çıkan indeks değerleri üzerine (Tablo 1), AMOS (Analysis of Moment Structures) yazılımının model-veri uyumuna ilişkin bazı öneriler sunduğu görülmüştür. Madde 9 ve madde 13'ün modifikasyon indeksi değerle-

ri incelendiğinde, bu iki madde arasında anlam yakınlığı bağlamında ortaya çıkan uyumsuzluk değerinin oldukça yüksek bir düzeyde olduğu görülmüştür. İlgili maddeler incelendiğinde ise, maddelerin aynı faktör altında buldukları, benzer özellikleri ölçtükleri ve bezer şekilde oluşturdukları değerlendirilmiştir. Benzer anlama veya yakın ifadelerle sahip olumlu ve olumsuz maddelerin bir arada kullanılmasıyla ölçme hatalarının ortaya çıkabileceği ifade edilmektedir (Harrington, 2008). Dolayısıyla bu iki maddeye ilişkin yüksek hata kovaryansı modele eklenmiş ve DFA yeniden gerçekleştirilmiştir.

Model-veri uyumunu sınamak üzere, gerekli modifikasyonlar gerçekleştirildikten sonra tekrar uygulanan DFA'ya ilişkin uyum iyiliği değerlerinin alanyazında belirtilen değer aralıklarında olduğu belirlenmiştir (Tablo 2). Dolayısıyla model-veri uyumunun iyi düzeyde olduğu değerlendirilmektedir ($\chi^2/sd=2.36$, RMSEA=0.074, SRMR=0.06, NNFI=0.909, GFI=0.893, CFI=0.923).

Yakınsak Geçerlik

Ölçeğin yakınsak geçerliğini değerlendirmek üzere ölçme aracı içerisinde yer alan yapıların AVE (Ortalama Açıklanan Varyans) ve CR (Bireşik Güvenirlik) değerleri hesaplanmıştır. İlgili değerler görev sargınlığı için AVE=.47; CR=.87, sosyal sargınlık için ise AVE=.46 CR=.87 ve ölçeğin geneli için CR=.93 olarak hesaplanmıştır. Yakınsak geçerliğin sağlanabilmesi için AVE değerlerinin, alanyazındaki sınır değer olan

.50'nin üzerinde olması gerekmektedir (Fornell ve Larcker, 1981; Hair ve diğ., 2010). Fakat AVE değerinin sınır değer altında kalması ve CR değerinin ise .6'dan yüksek olmasıyla veya her yapıya ait \sqrt{AVE} değerinin yapılar arasındaki korelasyon düzeyinden yüksek olması ile yakınsak geçerliğin sağlanmış olacağı kabul edilmektedir (Fornell ve Larcker, 1981; Gefen ve diğ., 2000). Ölçek içerisindeki yapılara ilişkin AVE ve CR değerlerinin her iki kıstası da karşıladığı görüldüğünden ölçme aracının yakınsak geçerliği sağladığı düşünülmektedir.

Ayrışım Geçerliliği

GSTSÖ'ye ilişkin ayrışım geçerliğini sınamak üzere MSV (Maksimum Paylaşılan Varyans) ve ASV (Ortalama Paylaşılan Varyans) değerleri hesaplanmıştır. Ayrışım geçerliğinin sağlanabilmesi için MSV ve ASV değerlerinin AVE değerlerinden daha düşük olması beklenmektedir (Hair ve diğ., 2010). MSV değeri .34, ASV değeri ise .17 olarak hesaplanırken, AVE değerlerinin her iki değerden de büyük olması nedeniyle ayrışım geçerliğinin sağlandığı görülmüştür.

Güvenirlik

Madde ayırt edicilik düzeyini test etmek üzere düzeltilmiş madde-toplam korelasyonundan faydalanılmıştır (Tablo 3). Madde toplam korelasyonu, ölçme aracından alınan puanlar ile ölçme aracının toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklamak üzere her bir maddeden alınan puanlar ile faktörlerden alınan puanlar arasındaki

Tablo 1. Modifikasyon Öncesi Doğrulatory Faktör Analizine İlişkin Uyum İyiliği Göstergeleri

İndeks	χ^2	sd	P	GFI	AGFI	RMR	NNFI	CFI	RMSEA	SRMR
Değer	314.28	103	.000*	.867	.824	.264	.864	.883	.091	.0667

df: Serbestlik derecesi, GFI: Uyum İyiliği İndeksi, AGFI: Standartlaştırılmış Uyum İyiliği, RMR: Ortalama Hataların Karekökü, NNFI: Normlaştırılmamış Uyum İndeksi, CFI: Karşılaştırmalı Uyum İndeksi, RMSEA: Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü, SRMR: Standardize Edilmiş Artık Ortalamaların Karekökü

Tablo 2. Doğrulatory Faktör Analizine İlişkin Uyum İyiliği Göstergeleri

İndeks	χ^2	sd	P	GFI	AGFI	RMR	NNFI	CFI	RMSEA	SRMR
Değer	241.52	102	.000*	.893	.858	.237	.909	.923	.074	.0601

Tablo 3. Madde Analizi Sonuçları

Madde No	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	t (Alt%27-Üst%27)
1	.464	8.09**
2	.518	9.16**
3	.595	9.90**
4	.396	7.52**
5	.588	10.01**
7	.691	13.04**
8	.694	10.95**
9	.489	8.10**
10	.620	11.67**
11	.655	12.16**
13	.623	9.73**
14	.452	8.04**
15	.574	10.71**
16	.574	10.90*
17	.542	10.11**
18	.591	10.49**
n=250		** < .001, * < .05

korelasyonların hesaplanması ile elde edilmektedir (Büyüköztürk, 2015).

GSTSÖ'de yer alan tüm maddeler için madde toplam korelasyonlarının .39 ile .69 arasında değiştiği görülmektedir. Maddeler içinde en düşük korelasyonu .396 ile 4. madde, en yüksek korelasyonu ise .691 ile 7. madde sağlamıştır. Büyüköztürk (2015), madde toplam korelasyon değeri .30 ve üzerindeki maddelerin katılımcıları iyi ayırt ettiğini ifade etmektedir. GSTSÖ'den alınan sargınlık puanlarının alt%27 ve üst%27'sine yönelik olarak yapılan ilişkisiz t testi sonuçları ise anlamlı düzeyde bulunmuştur ($p < .001$; $p < .05$).

GSTSÖ'nin iç tutarlılığını değerlendirmek üzere Cronbach Alpha güvenilirlik analizi kullanılmıştır. GSTSÖ'nin güvenilirliğine ilişkin Cronbach Alpha katsayısı "Görev" boyutunda .876, "Sosyal" boyutta ise .871 olarak hesaplanmıştır (Tablo 4). GSTSÖ'nin geneline ait güvenilirlik

düzeyinin ise .899 olduğu görülmektedir. Field (2009)'a göre, psikolojik yapılar içeren ölçeklerin Cronbach Alpha katsayısı minimum .7 düzeyinde olmalıdır. Sonuçlar bu bağlamda değerlendirildiğinde ölçme aracına ilişkin güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Dilsel Eşdeğerlik

GSTSÖ'nin Türkçe ve İngilizce formları arasındaki dilsel eşdeğerlik düzeyini belirlemek üzere, Türkçe ve İngilizce dillerine hâkim 32 sporcu seçilerek birer saat arayla ölçme aracının önce İngilizce formu uygulanmış ardından ise Türkçe formu doldurmaları istenmiştir. GSTSÖ'nin görev alt boyutuna ilişkin olarak Türkçe ve İngilizce formlar arasındaki korelasyon katsayısının $r = .839$ ($p < .01$) olduğu, sosyal alt boyutuna ilişkin olarak Türkçe ve İngilizce formlar arasındaki korelasyon katsayısının ise $r = .852$ ($p < .01$)

Tablo 4. GSTSÖ'nin Geneline ve Alt Boyutlarına Ait Güvenilirlik Değerleri

Boyutlar	Görev	Sosyal	Genel
Cronbach Alpha (α) Değeri	.876	.871	.899

Tablo 5. GSTSÖ'nin Dilsel Eşdeğerliğine İlişkin Korelasyon Analizi Bulguları

Boyutlar	Uygulama	\bar{X}	Ss	r
Görev	Türkçe Form	6.7070	1.2502	.839
	İngilizce Form	6.1992	1.0287	
Sosyal	Türkçe Form	6.4063	1.6510	.852
	İngilizce Form	5.5313	1.1917	

N=32, *p<.01

olduğu görülmektedir (Tablo 5). Korelasyon katsayısı (r) mutlak bir değer olarak alındığında, .0-.30 arasındaki değerlerin zayıf düzeyde bir ilişkinin varlığını; .30-.70 arasındaki değerlerin orta düzeyde bir ilişkinin varlığını; .70-1.00 arasında yer alan değerlerin ise kuvvetli düzeyde bir ilişkinin varlığını açıkladığı belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2015; Alpar, 2010). Buna göre, alt boyutlara ilişkin olarak Türkçe ve İngilizce formlar arasında kuvvetli düzeyde bir ilişki olduğu anlaşılmış ve ölçeğin dilsel eşdeğerliğe sahip olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA

Bu araştırma kapsamında Eys ve diğ. (2009) tarafından geliştirilen Genç Sporcu Takım Sarginlığı Ölçeği (GSTSÖ) Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında, ilk olarak faktör yapısını doğrulamak ve model-veri uyumuna ilişkin uyumu değerlendirmek üzere Doğrulayıcı Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. DFA neticesinde elde edilen uyum iyiliği göstergeleri, AMOS yazılımının önerdiği bir modifikasyon neticesinde kabul edilebilir düzeylere çıkmış ve model-veri uyumunun sağlandığı görülmüştür (RMSEA=0.07, CFI=0.92, SRMR=0.06, GFI=0.89, AGFI=0.85, TLI=0.90).

Faktör analiz sonucunda, Eys ve diğ. (2009)'nin ortaya koyduğu iki faktörlü yapı (görev ve sosyal alt boyutlar) doğrulanmış ve İngilizce orijinal form ile benzeşen bir şekilde her faktöre sekizer maddenin dağıldığı görülmüştür. Ölçme aracının yakınsak ve ayrışım geçerliği için AVE, CR, MSV ve ASV değerleri hesaplanarak alanyazındaki ölçütlere göre ölçeğin geçerliği değerlendirilmiştir. Uygulama sonucunda ölçeğe

ilişkin yakınsak ve ayrışım geçerliklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin dilsel eşdeğerlik uygulaması, Türkçe ve İngilizce formlar arasındaki korelasyon düzeyi ile her alt boyut için ayrı şekilde hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. Görev (r=.839, p<.01) ve sosyal sarginlık (r=.852, p<.01) alt boyutları için elde edilen korelasyon katsayısı Türkçe ve İngilizce formlar arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Ölçme aracında yer alan maddelerin, ölçülen özellik bağlamında katılımcıları hangi düzeyde ayırt ettiklerini belirlemek üzere madde analizine başvurulmuştur. GSTSÖ'den alınan sarginlık puanlarının alt%27 ve üst%27'sine yönelik gerçekleştirilen bu analiz sonucunda düzeltilmiş madde toplam korelasyonun istenilen düzeyde ve anlamlı olduğu görülmüştür. Dolayısıyla ölçek içerisindeki maddelerin katılımcıları iyi düzeyde ayırt ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmaları ile ölçeğe ve ölçek içerisinde yer alan yapıların güvenilirliğine ilişkin iç tutarlık katsayılarının .70 düzeyinden yüksek olduğu görülmüş ve ölçeğin oldukça iyi düzeyde bir güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür (Görev Sarginlığı=.87, Sosyal Sarginlık=.87, Genel=.89).

Ölçeğin İngilizce orijinal formu aynı zamanda Farsça, Çekçe ve Slovakça dillerine de uyarlanmıştır (Eshghi ve diğ., 2015; Benson ve diğ., 2016). Çek ve Slovak dillerine yönelik gerçekleştirilen uyarlama çalışmaları neticesinde bir madde ilgili dillere ait ölçeklerden çıkarılmış ve söz konusu ölçme araçlarında yer alan nihai madde sayısı on beş olmuştur. Eys ve diğ. (2009) orijinal ölçeğin okunabilirliğini değerlendirdikleri gibi, bu çalışma kapsamında ölçme aracının okuna-

bilirliği de değerlendirilmiştir. Ateşman (1997)'in uyarladığı okunabilirlik formülünün uygulanması sonucunda, ölçme aracına ilişkin okunabilirlik düzeyinin orta güçlükte olduğu belirlenmiştir.

Bu bağlamda GSTSÖ, hem İngilizce orijinal ölçekle hem de hâlihazırda alanyazında yer alan diğer uyarlama çalışmalarıyla benzer geçerlik, güvenilirlik ve okunabilirlik düzeyine sahiptir. Dolayısıyla bu araştırma kapsamında Türkçeye uyarlanan GSTSÖ'nin, genç sporcularda takım sargınlığı algısının değerlendirilebilmesini sağlayacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yazar Notu: Bu çalışma, yazarın yüksek lisans tezinden üretilerek, "Genç Spor Çevre Envanteri'ni Türkçeye Uyarlama Çalışması" başlığı altında 4. Uluslararası Balkan Spor Bilimleri Kongresinde (21-23 Mayıs 2017, Bursa) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Arş. Gör. Umut Sezer

Anadolu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,

Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi ABD

E-posta: umutsezer@anadolu.edu.tr

Tel: 0(222) 321 35 50 / 6760

KAYNAKLAR

1. **Alpar R.** (2010). *Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik- Güvenirlik*, Ankara: Detay Yayıncılık.
2. **Ateşman E.** (1997). Türkçede okunabilirliđin ölçülmesi. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 58, 171-174.
3. **Benson AJ, řiřka P, Eys M, Priklerová S, Slepíčka P.** (2016). A prospective multilevel examination of the relationship between cohesion and team performance in elite youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 27, 39-46.
4. **Bollen KA, Hoyle RH.** (1990). Perceived cohesion: A conceptual and empirical examination. *Social Forces*, 69(2), 479-504.
5. **Bosselut G, McLaren CD, Eys MA, Heuzé JP.** (2012). Reciprocity of the relationship between role ambiguity and group cohesion in youth interdependent sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 13(3), 341-348.
6. **Brislin RW.** (1986). The wording and translation of research instruments. (Lonner WJ & Berry JW, Eds.), *Field methods in educational research*, s. 137-164. Newbury Park, CA, USA: Sage.
7. **Bruner MW, Spink KS.** (2007). The effects of team building on the adherence patterns of youth exercise participants. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 29, 149.
8. **Büyükköztürk ř.** (2015). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (Gözden geçirilmiş yirmi birinci baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
9. **Fornell C, Larcker DF.** (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18, 39-50.
10. **Carless SA, De Paolua C.** (2000). The measurement of cohesion in work teams. *Small Group Research*, 31(1), 71-88.
11. **Carron AV.** (1982). Cohesiveness in sport groups: Interpretations and considerations. *Journal of Sport Psychology*, 4, 123-138.
12. **Carron AV, Widmeyer WN, Brawley LR.** (1985). The development of an instrument to assess cohesion in sport teams: The Group Environment Questionnaire. *Journal of Sport Psychology*, 7(3), 244-266.
13. **Carron AV, Brawley LR, Widmeyer WN.** (1998). The measurement of cohesiveness in sport groups. (Duda JL, Ed.), *Advances in Sport and Exercise Psychology Measurement*. s. 213-226. Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
14. **Eshghi MA, Kordi R, Memari AH, Ghaziasgar A, Mansournia MA, Zamani Sani SH.** (2015). Validity and reliability of Farsi version of Youth Sport Environment Questionnaire. *Journal of Sports Medicine*, 2015, 1-6.
15. **Eys MA, Lougheed T, Bray SR, Carron AV.** (2009). Development of a cohesion questionnaire for youth: The Youth Sport Environment Questionnaire. *Kinesiology and Physical Education Faculty Publications*, 31(3), 390-408.
16. **Eys M, Ohlert J, Evans MB, Wolf SA, Martin LJ, Bussell MV, Steins C.** (2015). Cohesion and performance for female and male sport teams. *The Sport Psychologist*, 29(2), 97-109.
17. **Field A.** (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc, London, 627-685.
18. **Gefen D, Straub D, Boudreau MC.** (2000). Structural equation modeling and regression: guidelines for research practice. *Communications of the association for information systems*, 4(1), 1-78.
19. **Gill DL.** (2000). *Psychological Dynamics of Sport and Exercise*, Human Kinetics, Champaign, IL, 303-318.
20. **Jenkins JM, Alderman BL.** (2011). Influence of sport education on group cohesion in university physical

- education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 30, 214-230.
21. **Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE.** (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective (7th ed.)*. Upper saddle River, NJ: Pearson.
 22. **Harrington D.** (2008). *Confirmatory Factor Analysis*. New York: Oxford University Press, 3-21.
 23. **Loughead TM, Bloom GA,** (2013). Team cohesion in sport: Critical overview and implications for team building. (Potrac P, Gilbert W & Denison J, Eds.). *Routledge Handbook of Sports Coaching*. s. 345-356. New York: Routledge.
 24. **Paradis KF, Loughead TM.** (2012). Examining the mediating role of cohesion between athlete leadership and athlete satisfaction in youth sport. *International Journal of Sport Psychology*, 43(2), 117.
 25. **Pescosolido AT, Saavedra R.** (2012). Cohesion and sports teams: A review. *Small Group Research* 43(6), 744-758
 26. **Rubin KH, Bukowski W, Parker J.** (2006). Peer interactions, relationships, and groups. (Eisenberg N, Ed.). *Handbook of Child Psychology: Social, Emotional, and Personality Development*. (s. 571-645). Wiley, New York.
 27. **Schutz RW, Eom HJ, Smoll FL, Smith RE.** (1994). Examination of the factorial validity of the Group Environment Questionnaire. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 65(3), 226-236.
 28. **Senécal J, Loughead TM, Bloom GA.** (2008). A season-long team-building intervention: Examining the effect of team goal setting on cohesion. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 30(2), 186-199.
 29. **Wood NJ.** (2008). The Social Influences of Coaches And Teammates in Youth Soccer: Is It Possible to Have Friendly Competition?, Doktora Tezi, *Temple University, Kinesiology Institution*, Philadelphia.

